

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 63. ТОМ 1
ISSUE 63. VOLUME 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 29.06.2023 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомя]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 63. Том 1. – 344 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Лазурко І.М.** – доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна); **Маршалек-Кова Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медвідь О.В.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Попп Р.П.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, професор (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (дос. ССс., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Футала В.П.** – доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музезнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2023
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2023

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 8 from 29.06.2023)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2023. – Issue 63. Volume 1. – 344 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Andriev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Uzhhorod National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **L. Lazurko** – Doctor of History, Professor; **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Medvid** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko State Drohobych Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **R. Popp** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskyi** – Doctor of Arts, Professor (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Futala** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Ustymenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Based on the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine No 1290 dated 30.11.2021 (annex 3), the journal is included in the List of professional editions of Ukraine (category “B”) in the area of of Historical Sciences (032 - History and Archeology).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.afhn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@afhn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2023
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2023

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Надія БАРАНОВСЬКА, Софія КАРАГЕЗОВА ЗАЛІЗНИЧНИЙ ВОКЗАЛ СТАНЦІЇ КОРОСТЕНЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ КОМУНІКАЦІЙНИЙ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ОБ'ЄКТ У СПАДЩИНІ УКРАЇНИ.....	4
Юрій ВОЙТЕНКО «НОВИЙ СОЮЗНИЙ ДОГОВІР» ЯК ІДЕЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ СРСР ТА МІСЦЕ УКРАЇНИ І КРАЇН БАЛТІЇ У ЦЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	12
Володимир ГАЛИК, Леся СМУТОК ПОХОДЖЕННЯ ТА РОДИННЕ КОЛО ЦЕРКОВНОГО І ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА ОНУФРІЯ КРИНИЦЬКОГО (1791–1867).....	19
Оксана ДРОГОБИЦЬКА ВНЕСОК ГАЛИЦЬКИХ СВЯЩЕНИЧИХ РОДИН У ПРОЦЕС ЗБЕРЕЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНО-ПОБУТОВОЇ КУЛЬТУРИ (КІНЕЦЬ ХІХ – 30-ТІ РР. ХХ СТ.).....	24

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Марія АРТЕМЕНКО, Олена ЧЕПЕЛЮК, Ганна ПОЛСТАЄВА, Ганна ЧОРНОСТАН ВІЗУАЛЬНА МОВА ТА РОЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ У ВИСВІТЛЕННІ ПОДІЙ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	30
Валерія БОЙКО ФУНКЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА ВІДЕОДИЗАЙНУ В ОФОРМЛЕННІ СЦЕНІЧНОГО ВИДОВИЩА.....	40
Оксана ГИСА ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ КОМПЛЕКС У ВИБУДОВІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ БІОГРАФІЇ ВІТОЛЬДА МАЛІШЕВСЬКОГО І НАТХНЕННЯ ТВОРЧОГО УНІВЕРСАЛІЗМУ ОЛЕКСАНДРА КОЗАРЕНКА.....	47
Надія ДАЦЬКО ВЕЛИКОГАБАРИТНІ ДЕРЕВ'ЯНІ МЕБЛІ В ІНТЕР'ЄРАХ ОСВІТНІХ БУДІВЕЛЬ ЛЬВОВА ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ: ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ТА СТАН ЗБЕРЕЖЕНОСТІ.....	54
Артем ДЕРЕВ'ЯНКО, Ігор ХОМУТОВ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ВИБОРУ ХУДОЖНІХ МАТЕРІАЛІВ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ТВОРУ МИСТЕЦТВА НА ПРИКЛАДІ РЕСТАВРАЦІЇ ТВОРУ С. І. ВАСИЛЬКІВСЬКОГО «СТЕПОВИЙ ПЕЙЗАЖ».....	61
Володимир ЗАБОРА СЕМІОТИКА СТИЛЮ: ДЕКОНСТРУКЦІЯ ВІЗУАЛЬНОЇ МОВИ КОМПОНЕНТІВ ОСОБИСТОГО ОБРАЗУ.....	72
Ірина КАЛИНОВСЬКА КЛАСИФІКАЦІЯ ВНУТРІШНІХ ПРОСТОРОВИХ СТРУКТУР ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ КІНЦЯ ХІХ–ХХ СТОЛІТЬ.....	79
Oksana KAPRAN ASPECTS OF COLOR PERCEPTION AND ARTISTIC CLOTHING DESIGN.....	86
Тетяна КЛЮКА НЕОФОЛЬКЛОРИЗМ У ХОРОВІЙ ТВОРЧОСТІ ЮРІЯ АЛЖНСВА.....	92
Владислав КНЯЗСВ, Мар'ян ГАБОР НЕАКАДЕМІЧНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МУЗИЧНОЇ КЛАСИКИ В ПРОСТОРІ СУЧАСНОГО ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА.....	99
Анатолій КОРОЛЬ МИСТЕЦТВО ФОТОГРАФІЇ ЯК ВАЖЛИВИЙ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ.....	105

Наталія КРЕЧКО, Ярослав КОМАРНІЦЬКИЙ СУЧАСНІ РИСИ ПЕРФОРМАТИВНИХ МУЗИЧНИХ ПРОЄКТІВ ВЛАДИСЛАВА ТРОЇЦЬКОГО.....	113
Марія КУКІЛЬ ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ ДВОАРКУШЕВИХ ТИТУЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ КНИЗІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	118
Анастасія КУЦЕНКО, Оксана ПАСЬКО ОСОБЛИВОСТІ ПРОЄКТУВАННЯ ГРАФІЧНОГО ІНТЕРФЕЙСУ (GUI) ВЕБ-САЙТУ.....	126

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Лідія АНІСТРАТЕНКО МЕТАФОРА ТА МЕТОНІМІЯ ЯК СПОСОБИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ ЯПОНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	132
Вероніка БАНЬОІ, Олеся ХАРЬКІВСЬКА СИМВОЛЬНЕ НАПОВНЕННЯ ЗООКОМПОНЕНТІВ <i>ВІЛ, БИК, БУГАЙ, КОРОВА, ТЕЛЯ</i> У СТРУКТУРІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЛІТЕРАТУРНОГО І ГОВІРКОВОГО МОВЛЕННЯ.....	138
Тетяна БІЛАН, Оксана ПЕТРІВ СИНКРЕТИЗМ ФІЛОСОФІЇ І ЛІТЕРАТУРИ В СПАДЩИНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	144
Тетяна БІЛЕНКО ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛЕКТНОЇ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ НЕТОЧНИХ ТЕМПОРАЛЬНИХ ВІДРІЗКІВ (НА МАТЕРІАЛІ «СЛОВНИКА ГОВІРОК НИЖНЬОЇ НАДДНІПРЯНЩИНИ» В.А. ЧАБАНЕНКА).....	150
Євгенія ВАСЯНОВИЧ АСОЦІАТИВНЕ ПОЛЕ <i>НАЦІЯ</i> ЯК ФРАГМЕНТ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТСТВА.....	155
Марія ВЕРЕШ, Владислав ПТУХА, Оксана ЗІНЧЕНКО ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	159
Марина ВОЙНА СИНТАКСИЧНІ ПЕРЕСТАНОВКИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ПРИЙОМ В КИТАЙСЬКО-АНГЛІЙСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	165
Уляна ГАЛІВ, Галина СТУПНИЦЬКА КОНЦЕПТ <i>ГРІХ</i> У «ПАСТИРСЬКИХ ПОСЛАННЯХ» АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО.....	170
Jingsi GAO TYPES OF LANGUAGE CONFLICTS IN THE COVERAGE OF CHINESE SOCIOLINGUISTICS....	177
Катерина ГОДІК РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ПАМ'ЯТІ: ОСОБЛИВОСТІ ОБРОБКИ ОДНОГО Й ТОГО Ж СЮЖЕТУ В ЛІТЕРАТУРІ ТА КІНО (НА ПРИКЛАДІ САГІ «І БУДУТЬ ЛЮДИ»).....	184
Наталія ЄЩЕНКО СИНТАКСИС У ЗМІСТІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	190
Gulnara Tofig IMANOVA TYPES OF FIGURATIVE LANGUAGE IN GASIM BAY ZAKIR'S POETRY.....	198
Максим КАРПУСЕНКО, Наталія КАРПУСЕНКО ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	205
Інна КОЗУБАЙ КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ВИКЛАДАННЯ ТА ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	210
Ольга КУЦОС РЕЛІГІЙНІ КОНЦЕПТИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВНІЙ СВІДОМОСТІ: ПСИХОСЕМАНТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПОЛЯ.....	215

.....

ПЕДАГОГІКА

Марина БІЛЕЦЬКА, Тетяна ПІДВАРКО ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	221
Дмитро БОКЛАХ РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	226
Tetiana GONCHARENKO, Yanina PODOLSKA DEVELOPING SOFT SKILLS WITHIN ESP COURSE DESIGNED FOR FUTURE IT ENGINEERS.....	230
Петро ГОРОХІВСЬКИЙ КОНЦЕПЦІЯ «РУССКОГО МІРА» І ВИВЧЕННЯ ЦЬОГО ПОНЯТТЯ НА УРОКАХ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ.....	237
Вікторія ГРИГОРЕНКО ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	245
Elmira HUSEYNOVA ENGLISH LANGUAGE TEACHING METHODS IN AZERBAIJAN.....	251
Ірина ДИМОВА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І ТЕНДЕНЦІЇ В РОБОТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО ТА РОЗВИТОК ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	260
Ніколь ДМІТРИЄВА, Людмила ХОРУЖА НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ЗОРІЄНТОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	268
Тетяна ЖИТОМИРСЬКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ.....	274
Ольга ЖУЛАВСЬКА, Аліна САВЧУК, Єлизавета СТРЕЛЬНІКОВА КАЗКИ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ПРОДУКТИВНИХ ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ.....	278
Алла ЗАЛІЗНЯК ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ДОШКІЛЬНИКІВ У ПОЛКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	285
Микола ЗИМОМРЯ, Марія ЯКУБОВСЬКА, Мирослава ЗИМОМРЯ ВИХОВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ У ДОБУ ВИКЛИКІВ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	290
Наталія ГЛІНЦЬКА ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ У ФОРТЕПІАННІЙ ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРІВ.....	297
Олена ІОНОВА, Світлана ЛУПАРЕНКО БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ІНТЕГРАЦІЯ ФОРМАЛЬНОГО ТА НЕФОРМАЛЬНОГО ВИДІВ ОСВІТИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	302
Марина КОМІНА ОСОБЛИВОСТІ ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК В УСНОМУ МОВЛЕННІ КИТАЙСЬКИХ СТУДЕНТІВ: ЕТНОПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	309
Наталія КАЛИТА ПРОБЛЕМА ВИХОВНОГО ІДЕАЛУ У СПАДЩИНІ ВОЛОДИМИРА ЯНІВА.....	314
Lyubov KANISHEVSKA TO THE PROBLEM OF MILITARY PATRIOTIC EDUCATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW.....	319

Олександра КАНЮК, Надія КІШ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ТА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ.....	324
Ян КАПРАНОВ, Андрій ГРОМИК, Ірина БРЮХОВЕЦЬКА СУЧАСНІ МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА.....	330

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 811.521'37:82.09:001.4

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-1-19>**Лідія АНІСТРАТЕНКО,***orcid.org/0000-0002-3488-6159*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри японської мови і перекладу

Київського університету імені Бориса Грінченка

(Київ, Україна) *lidiyaan3@gmail.com***МЕТАФОРА ТА МЕТОНИМІЯ ЯК СПОСОБИ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ
ЯПОНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

У статті досліджуються метафоричний та метонімічний способи термінотворення японської літературознавчої термінології. На матеріалі 756 термінологічних одиниць, за допомогою методу квантитативного аналізу, встановлюється кількісне та відсоткове співвідношення термінів-метафор та термінів-метонімії відносно загальної кількості досліджуваних термінів. Було виявлено 18 одиниць (або 2,4% від загальної кількості) метафоричного походження і 8 одиниць (або 1,1% від загальної кількості) термінів, утворених за допомогою метонімії. Було встановлено, що частина термінів-метафор прийшла до наших часів ще від перших літературних творів, записаних японськими поетами у VIII ст. н. е., зокрема *kokoro* 心 «серце», «душа», *mono-gokoro* 物心 «душа речей» тощо. Водночас виявлено та проаналізовано дві групи термінів-метафор у японському літературознавстві. До першої групи належать нейтральні та «високі», або «естетичні», терміни, створені здебільшого митцями Хей-ану, які додержувались аристократичних традицій, та поетами жанру *renga*, як-от: *yoha* 余波 (досл.: «хвилі після бурі»), *nioi* 匂 (досл.: «аромат») тощо. Авторами іншої групи термінів-метафор – «низької», «гумористичної», за нашими спостереженнями, були переважно поети віршів *haikai*, які, як відомо, цінували влучний жарт. Ці літературознавчі терміни представлені такими прикладами: номері 滑り (досл.: «слизький»), *shiokarashi* 塩辛し (досл.: «пересолений») тощо. Вказується на наявність експресивного та етнокультурного забарвлення проаналізованих термінів-метафор японського літературознавства, що може слугувати для окремих досліджень у культурологічному аспекті. Терміни, утворені шляхом метонімії, представлені переважно одиницями, що містять у своєму складі числівник і здебільшого будуються за моделлю «числівник + іменник» (наприклад: *senku* 千句/досл.: «тисяча строф»/).

Ключові слова: метафора, метонімія, термінологія, японська мова, термінотворення, японська література.

Lidiia ANISTRATENKO,*orcid.org/0000-0002-3488-6159*

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Japanese Language and Translation

Borys Grinchenko Kyiv University

(Kyiv, Ukraine) *lidiyaan3@gmail.com***METAPHOR AND METONYMY AS WAYS OF TERM FORMATION
OF JAPANESE LITERARY TERMINOLOGY**

The article examines the metaphorical and metonymic methods of term formation in Japanese literary terminology. Based on the material of 756 terminological units, with the help of quantitative analysis method, the quantitative and percentage ratio of metaphor terms and metonymy terms in relation to the total number of studied terms is established. 18 units (or 2.4% of the total number) of metaphorical origin and 8 units (or 1.1% of the total number) of terms formed using metonymy were found. It was established that some of the metaphor terms had reached our day from the first literary works written by Japanese poets in the 8th century A. D., for instance *kokoro* 心 “heart”, “soul”, *mono-gokoro* 物心 “soul of things”, etc. At the same time, two groups of metaphor terms in Japanese literary studies were identified and analyzed. The first group includes neutral and “high” or “aesthetic” terms created mostly by Hei-an artists who adhered to aristocratic traditions and by *renga* poets, for example, *yoha* 余波 (literally: “waves after the storm”), *nioi* 匂 (literally: “fragrance”), etc. According to our observations, the authors of another group of metaphor terms – “low”, “humorous” – were mainly poets of *haikai* poems, who, as it is known, appreciated a good joke. These literary terms are represented by the following examples: *numeri* 滑り (literally: “slippery”), *shiokarashi* 塩辛し (literally: “oversalted”), etc. The research indicates the presence of expressive and ethno-cultural coloring of the analyzed metaphor terms of

Japanese literary studies, which can serve for individual studies in the cultural aspect. Terms formed by metonymy are mainly represented by units that contain a numeral in their composition and are mostly built according to the "numeral + noun" model (for example: senku 千句/literally: "thousand verses"/).

Key words: metaphor, metonymy, terminology, Japanese language, term formation, Japanese literature.

Постановка проблеми. Метафоричні та метонімічні терміни, які мають глибинні етнокультурні корені, безумовно викликають зацікавленість як лінгвістів, так і літературознавців, культурологів, істориків. Відомо, що японська художня література багата образністю, асоціативними підтекстами, зв'язком з естетичними категоріями. Актуальність обраної теми дослідження зумовлена потребою розуміння не лише природи японських метафоричних та метонімічних літературознавчих термінів, а й етнокультурних глибин, закладених в основу створення і ретельного збереження японцями термінологічних одиниць національного літературознавства.

Аналіз досліджень. Метафора та метонімія як чинники формування галузевої термінології неодноразово ставали об'єктами дослідження науковців, зокрема на матеріалі геологічної термінології (Венгринюк, Васильєв, 2018), медичної термінології (Клочко, Ісаєва, 2020), пожежної термінології (Губич, 2018) тощо. Під час дослідження спиратимемося на праці теоретиків термінознавства (Д'яков, 2000; Кияк, 2008; Кияк, 2009; Faber, 2022) та на дослідження у галузі словотвору японської мови (Kitagawa, 2021; Nagano, 2018; Sherly, 2023; Wakaki, 2009; Zaw, 2020). Окремого комплексного дослідження метафори та метонімії у японській літературознавчій термінології, за нашими даними, не проводилося.

Джерельною базою є 756 найуживаніших японських літературознавчих термінів, які охоплюють усі періоди існування японського літературознавства. Ці одиниці були відібрані нами для укладання «Словника японських літературознавчих термінів» (Аністратенко, Бондаренко, 2012).

Мета дослідження – це встановлення кількісного та відсоткового складу метафоричних та метонімічних термінів, відносно до одиниць, утворених шляхом залучення інших типів термінотворення у фаховій мові японського літературознавства. Разом з тим маємо на меті охарактеризувати основні типові групи виявлених метафор.

Для досягнення вище зазначеної мети дослідження послуговуємось методом словотвірного аналізу (для встановлення механізму творення терміну), методом квантитативного аналізу (для отримання кількісних та відсоткових показників термінологічних одиниць метафоричного та метонімічного типів термінотворення) та описовим

методом (для класифікації та інтерпретації мовних явищ у синхронії).

Виклад основного матеріалу. Сучасна філософська енциклопедія, спираючись на досвід поколінь, тлумачить метафору (від грец. *metaphora* – «перенесення», «образ») як перенесення якостей одного предмета (явища або аспекту буття) на інший за принципом їхньої схожості у кількісному відношенні або за контрастом (Кравець, 2023). У сучасній лінгвістиці поняття метафори інтерпретується як найпродуктивніший креативний засіб збагачення мови, втілення мовної економії, семіотична закономірність, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої, схожої з нею в якомусь розумінні (Селівонова, 2006: 326).

Нам відомо, що класична японська література надзвичайно багата на асоціації, підтексти, образи-символи. Існує ціла система усталених асоціацій, які беруть свій початок від середньовіччя і сьогодні видаються окремими словниками поетичних асоціацій. Така любов японців до асоціативності створює поживне підґрунтя для продукування метафор та метонімії – зокрема – і як термінологічних одиниць літературознавства.

Чітко диференціювати ту чи іншу одиницю як метафору часто буває досить складно, оскільки деякі одиниці мають суміжні якості з іншими лексико-семантичними способами термінотворення – розширенням або звуженням значення слова. У нашій джерельній базі виявлено 18 термінологічних одиниць (або 2,4% від загальної кількості), утворених шляхом метафоризації. З огляду на те, що ці терміни мають якісно протилежну семантику, пропонуємо класифікувати їх як дві окремі групи: 1) піднесено-поетичного та нейтрального забарвлення (зустрічаються у термінології класичних жанрів); 2) низького, побутового колориту (характерні для літератури доби Едо, у негативній критиці для означення поетичних огріхів віршів *хайкай* або *ренга*).

Проаналізуємо першу групу «високих» та нейтральних термінів-метафор. Зазначимо, що до неї належать досить неоднорідні за часом створення та за жанровою приналежністю термінологічні одиниці. Зокрема, способом метафоризації утворювалися деякі найдавніші терміни, наприклад: *kokoro* (心, досл.: «серце», «душа») – душа вірша (один із базових термінів середньовічної поезики

вака, який охоплював такі поняття, як ідея, тема, концепція, емоційний зміст вірша). Також елемент 心 «кокоро» входить до низки інших метафоричних термінів, зокрема:

кара-гокоро (漢心, досл.: «китайське серце») – філософсько-естетична категорія, що базувалась на китайських принципах естетики та етики, за якими поведінка людини підпорядковувалась нормам конфуціанської моралі;

моно-гокоро (物心, досл.: «душа речей») – естетична категорія, яка означає внутрішню емоційну суть предметів, явищ, живих істот. Поняття моно-гокоро виникло у давнину під впливом синтоїської віри в те, що в кожній речі (моно) живе своє божество (*ками*). Із *моно-гокоро* пов'язано поняття аваре, яке на думку японців виникає як наслідок *моно-гокоро*.

Інший давній метафоричний термін *кото-дама* (言霊, досл.: «душа слова») зафіксовано ще в поетичній антології «Ман-йо-шю». *Котодама* – категорія японської поезики *вака*, яка означала «магію слів» і тісно пов'язувалася з синтоїстськими уявленнями про те, що окремі слова, як і речі, теж мають душу, а, відповідно, і магічну властивість викликати дух синтоїстських богів та божественних предків, які своїми діями могли втручатися в повсякденне життя людей і впливати на перебіг не лише сучасних, але й майбутніх подій.

Способом метафоризації утворені також терміни на позначення композиційних прийомів класичної середньовічної прози. Вибір способу метафори для творення термінів на позначення засобів класичної прози, на нашу думку, зумовлений тяжінням хей-анського письменства до високого естетизму, образності та асоціативності, а також прагненням сучасних японських літературознавців, які ретроспективно створюють середньовічні терміни, до стилізації новостворених термінологічних одиниць під естетичні смаки придворних письменників. Наведемо кілька прикладів подібних одиниць:

- *йоха* (余波, досл.: «хвилі після бурі», «наслідки», «відголосок») – «останні хвилі» – прийом композиційного закінчення у класичній японській прозі;

- *мусубі* (結び, досл.: «вузол») – розв'язка (композиційний прийом, яким завершується розповідь);

- *цугіхаші* (継ぎはし, досл.: «лата», «латка») – композиційний прийом «накладання», «нанизування» одного сюжету на інший у п'єсах йокьоку;

- *шю-шяку* (主客, досл.: «гість-господар») – спосіб сюжетної композиції, за яким розкриття основної теми твору («господар») відбувається за допомогою іншої, другорядної теми («гість»).

Цей прийом вживається і як засіб характеристики героїв: образів головного героя протиставляється образ менш значного з погляду фабули персонажа. Наприклад, у романі «Генджі-моногатарі» Мурасакі Шікібу характеризує головного героя шляхом порівняння з його однолітком, другом і суперником То-но Чюдзьо.

У наступні після Хей-ан епохи метафора як спосіб термінотворення широко вживалась у творенні засобів, різновидів та стилів поетичного жанру ренга. На відміну від авторів термінів-метафор попередньої доби хей-анських аристократів, творці метафоричних одиниць епохи панування ренга, за нашими спостереженнями, уже не дотримуються канонічних правил естетики. Натомість у складі термінів поряд із одиницями, утвореними шляхом перенесення значення від вишуканих реалій, з'являються фахові слова, які мають за основу лексичні одиниці на позначення досить простих (буденних) понять. Наведемо приклади термінів-метафор на позначення різних композиційних прийомів та різновидів віршів *ренга*:

- *ебіра* (箆, досл.: «сагайдак») – *ренга*, яка складається із 24-х строф, записується на двох аркушах (*орі*) і, як правило, містить дві строфи, присвячені квітам (хана-но ку, 花の句) і дві – місяцю (*цукі-но ку*, 月の句);

- *кагеро* (蟬蛸, досл.: «муха-одноденка») – *ренку* із 28 строф, у якій 6 і 8 строфи поділені на пари по 3 і 4 рядки;

- *каорі* (薫り, 香り, досл.: «аромат») – зв'язок між строфами *ренга*, який полягає у зображенні одного почуття за допомогою різних образів;

- *мічисуджі* (道筋, досл.: «шлях», «маршрут») – логічна послідовність у поєднанні строф віршового ланцюжка *ренга*;

- *нітеку* (遁句, досл.: «строфа-втікачка») – специфічна строфа *ренга*, яку додають у ролі посередника між двома строфами у тому випадку, коли після першої строфи (*маеку*) наступному поетові складно написати другу строфу. За формою *нітеку* є повноцінною строфою, проте виконує роль перехідного містка, якому не надають великої уваги та художньої виразності;

- *ніой* (匂, досл.: «аромат») – один із принципів поєднання строф *ренга*, за яким суміжні строфи пов'язуються спільним настроєм, емоційним забарвленням тощо, на противагу строфам, поєднаним спільними образами та лексикою;

- *оугаеші* (おうむがえし, досл.: «відповідь папуги») – спосіб поєднання строф *ренга*, який полягає у повторі строфи попередника із незначною зміною, що докорінно змінює зміст усього вірша *ренга*;

• *хайшірі* (走り, досл.: «біг», «рух») – один із принципів поєднання строф ренга, який полягає у доповненні віршового ланцюжка яскравою деталлю, що змінює настрій і тему вірша, задаючи йому новий напрям.

Терміни-метафори другої групи – побутової – зазвичай базуються на негативних образах, часто досить натуралістичних. Терміни, згадані вище, вживаються для позначення поетичних огріхів у віршах переважно комічних жанрів. Формувалися ці терміни за доби Едо у середовищі містян, де цінувався дотепний жарт. Одним із авторів таких термінів-метафор був відомий поет жанру *хайкай* – Йоса Бусон. Наведемо кілька прикладів, термінів, що вживаються у негативній критиці *хайкай*:

• *йодаре* (涎, досл.: «слина») – банальний, неоригінальний вірш; термін був запроваджений поетом і теоретиком Йоса Бусоном (1716–1783); синонім – *нумері*;

• *нумері* (滑り, досл.: «слизький») – вірш, написаний у неоригінальному, банальному стилі; термін був запроваджений поетом і теоретиком Йоса Бусоном;

• *шіокараші* (塩辛し, досл.: «пересолений») – вірш, переобтяжений образами, складними каламбурами або застарілою лексикою;

• *шісаіраші* (しさいらし, досл.: «величатися») – вірш, написаний у зарозумілій, помпезній, занадто пишній манері.

Отже, ми виявили та проаналізували термінологічні одиниці, утворені шляхом метафоризації, які пропонуємо розглядати як дві якісно полярні групи: 1) піднесено-поетичного та нейтрального забарвлення; 2) низького, побутового колориту. За нашими спостереженнями, одиниці першої групи метафоричних одиниць зустрічаються у термінології класичних жанрів, а терміни другої групи характерні для негативної критики комічних поетичних жанрів доби Едо (зокрема, *хайкай*). Більшість проаналізованих метафоричних термінів японського літературознавства мають експресивне та етнокультурне забарвлення і можуть слугувати матеріалом для культурологічних досліджень.

Поряд із проаналізованою вище метафорою як способом термінотворення, у термінознавстві відомий ще один різновид лексико-семантичного словотвору – *метонімічний*. Сучасна лінгвістична енциклопедія визначає метонімію (від грец. *μετόνυμια* – «перейменування») як найпродуктивніший креативний засіб збагачення мови, вияв мовної економії, семіотичну закономірність, що виявляється у перенесенні позначень одного компонента події на інший, перенесенням значення частини на ціле й цілого на частину за суміжністю в межах однієї ситуації (Селіванова, 2006: 346).

У результаті метонімії з'являються нові значення слова на базі суміжності ознак (Зарицький, 2004: 64). Отже, підґрунтям метонімії служить наявність зв'язків між категоріями та поняттями у мисленні людини (Селіванова, 2006: 346).

На відміну від когнітивної метафори, когнітивна природа метонімії полягає в застосуванні знака одного поняття на позначення іншого в межах однієї ситуації або предметної сфери (метафора завжди обирає знаки з іншої предметної сфери) (Селіванова, 2006: 346). У моделях утворення метафор переважають узуальні, мовні значення, а в моделях метонімічних утворень – оказіональні вживання.

У досліджуваній джерельній базі нам вдалося відшукати 8 термінологічних одиниць, утворених за допомогою метонімізації. Наведемо кілька прикладів метонімічних одиниць японської літературознавчої термінології:

• *міцу-моно* (三物, досл.: «три речі») – *ренга*, яка має у своєму складі лише три строфи: хокку, маеку і дайсан;

• *рокку* (六句, досл.: «шість строф») – сучасна форма *ренку*, яка записується по шість строф на кожній сторінці спеціального зошита;

• *роккасен* (六歌仙, досл.: «шість безсмертних») – шість видатних поетів доби Хей-ан, творчість яких аналізує та оцінює Кі-но Цураюкі у своїй відомій передмові до поетичної антології «Кокін-вака-шю»;

• *сангін* (三吟, досл.: «трое») – *ренга*, складена трьома авторами;

• *сенку* (千句, досл.: «тисяча строф») – *ренга*, що має тисячу строф.

Як бачимо, у наведених прикладах терміни, утворені шляхом метонімізації, здебільшого будуються за моделями: «числівник + іменник», «числівник».

Висновки. Отже, за результатами здійсненого квантитативного аналізу, виявлено, що шляхом метафоризації утворено 18 одиниць (або 2,4% від загальної кількості), способом метонімізації – 8 термінів (або 1,1% від загальної кількості). Серед цієї кількості термінів наявні одиниці, запозичені до фахової мови літературознавства з інших терміносистем: естетики, художнього мистецтва, буддизму та синтоїзму. Шляхом лінгвістичного спостереження було встановлено приналежність деяких метафоричних термінів до найдавнішого шару базових термінологічних одиниць японської літератури, які зафіксовані у перших поетичних трактатах. Було охарактеризовано основні типові групи виявлених метафор: 1) піднесено-поетичного та нейтрального забарвлення; 2) низького, побутового колориту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аністратенко Л. С., Бондаренко І. П. Словник японських літературознавчих термінів. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 208 с.
2. Венгринюк М. І., Васильєв О. О. Метафора як чинник формування геологічної терміносистеми. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 181–184. <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5085/4991>
3. Губич П. В. Соматична метафора у пожежній термінології української, польської та англійської мов. *Львівський філологічний часопис*, 2019. № 6, С. 44–47. <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/1695>
4. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. дім «КМАcademia», 2000. 218 с.
5. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства. Київ : ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2004. 128 с.
6. Кияк Т. Р. Вузкогалузеві терміни як основа формування та квазіреферування фахових текстів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Проблеми української термінології*. 2008. № 620. С. 3–5.
7. Кияк Т. Р. Фахові мови як новий напрям лінгвістичного дослідження. *Іноземна філологія*. Львів : ЛНУ ім. І. Франка. 2009. Вип. 121. С. 138–142.
8. Ключко Т. В., Ісаєва В. І. Метафоризація в медичній термінології. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Т. 31 (70). № 1. Ч. 2. 2020. С. 84–88. DOI <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.1-2/17>
9. Кравець Л. В. Метафора. Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. <https://esu.com.ua/article-66695>
10. Петрова Т. О. Сучасні аспекти вивчення метафоризації термінів в українському термінознавстві (актуалізація когнітивного підходу). *Мова : науково-теоретичний часопис*. № 35. 2021. С. 173–181. <https://orcid.org/0000-0002-9534-9891>
11. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
12. Faber Pamela, L'Homme Marie-Claude. Terminology and Lexicography Research and Practice. University of Granada University of Montreal, 2022. 598 pp. URL: <https://doi.org/10.1075/tlrp.23> <https://benjamins.com/catalog/tlrp.23>
13. Kitagawa C. Mechanisms of productivity in word formation: Transitivity alternations in Japanese», *Glossa: a journal of general linguistics*. 2021. doi: <https://doi.org/10.5334/gjgl.1304>
14. Nagano Akiko, Shimada Masaharu. Affix borrowing and structural borrowing in Japanese word-formation. *Journal of Theoretical Linguistics*. 2018. Vol. 15. No. 2. (Tohoku University Shimada, University of Tsukuba) URL: http://www.skase.sk/Volumes/JTL37/pdf_doc/04.pdf
15. Sherly F. Lensun, Susanti Aror, Amelia Sompotan. The Process of Japanese Compound Word Formation. Proceedings of the Unima International Conference on Social Sciences and Humanities: Advances in Social Science, Education and Humanities Research. Indonesia, 2023. DOI 10.2991/978-2-494069-35-0_188
16. Wakaki Hiromi, Fujii Hiroko. Abbreviation Generation of Japanese Multi-Word Expressions. Proceedings of the 2009 Workshop on Multiword Expressions. Singapore, 2009. P. 63–70. URL: <https://aclanthology.org/W09-2909.pdf>
17. Zaw Min. An Analysis of Word Formation using Suffixes in Japanese Language. *Mandalay University of Foreign Languages Research Journal*. 2020. Vol. 11, No. 1. P. 153–159. URL: <http://www.mufl.edu.mm/mm/images/pdf/examresult/s/2020ZawMinWin153-159.pdf>

REFERENCES

1. Anistratenko L. S., Bondarenko I. P. Slovnky yaponskykh literaturoznachnykh terminiv [Dictionary of Japanese literary terms]. Kyiv: Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, 2012. 208 p. [in Ukrainian]
2. Venhryniuk M. I., Vasyliiev O. O. Metafora yak chynnyk formuvannia heolohichnoi terminosystemy [Metaphor as a factor in the formation of geological terminology]. *Molodyi vchenyi*. 2018. No 2 (54). S. 181–184. [in Ukrainian] <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5085/4991>
3. Hubyh P. V. Somatychna metafora u pozhezhnii terminolohii ukrainskoi, polskoï ta anhliiskoi mov [Somatic metaphor in Ukrainian, Polish and English fire terminology. Lvivskyi filolohichniy chasopys]. 2019. № 6, S. 44–47. [in Ukrainian] <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/1695>
4. Diakov A. S., Kyiak T. P., Kudelko Z. B. Osnovy terminotvorennia: Semantychni ta sotsiolingvistychni aspekty [Basics of term formation: Semantic and sociolinguistic aspects]. Kyiv: Vyd. dim «KMAcademia», 2000. 218 p. [in Ukrainian]
5. Zarytskyi M. S. Aktualni problemy ukrainskoho terminoznavstva [Actual problems of Ukrainian terminology]. Kyiv : IVTs «Vydavnytstvo «Politekhnikha»», 2004. 128 s. [in Ukrainian]
6. Kyiak T. R. Vuzkohaaluzevi terminy yak osnova formuvannia ta kvazireferuvannia fakhovykh tekstiv [Narrow-field terms as a basis for the formation and quasi-referencing of professional texts]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnikha»: Problemy ukrainskoi terminolohii*. 2008. № 620. pp. 3–5. [in Ukrainian]
7. Kyiak T. R. Fakhovi movy yak novyi napriam linhvistychnoho doslidzhennia [Professional languages as a new direction of linguistic research]. *Inozemna filolohiia*. Lviv: LNU im. I. Franka. 2009. Vyp. 121. pp. 138–142. [in Ukrainian]
8. Klochko T. V., Isaieva V. I. Metaforyzatsiia v medychnii terminolohii [Metaphorization in medical terminology]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*. T. 31 (70). № 1. Ch. 2. 2020. S. 84–88. [in Ukrainian] DOI <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.1-2/17>

9. Kravets L. V. Metafora [Metaphor]. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy / Redkol.: I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskyi, M. H. Zhelezniak [ta in.]; NAN Ukrainy, NTSh. – K.: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy, 2023. [in Ukrainian] <https://esu.com.ua/article-66695>*
10. Petrova T. O. Suchasni aspekty vyvchennia metaforyzatsii terminiv v ukrainskomu terminoznavstvi (aktualizatsiia kohnityvnoho pidkrodu) [Modern aspects of studying the metaphorization of terms in Ukrainian terminology (updating the cognitive approach)]. *Mova: naukovo-teoretychnyi chasopys. № 35. 2021. S. 173–181. [in Ukrainian] <https://orcid.org/0000-0002-9534-9891>*
11. Selivanova O. O. Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia [Modern linguistics: a terminological encyclopedia]. Poltava: Dovkillia-K, 2006. – p. 716. [in Ukrainian]
12. Faber Pamela, L'Homme Marie-Claude. *Terminology and Lexicography Research and Practice*. University of Granada University of Montreal, 2022. 598 pp. URL: <https://doi.org/10.1075/tlrp.23> <https://benjamins.com/catalog/trlp.23>
13. Kitagawa C. Mechanisms of productivity in word formation: Transitivity alternations in Japanese», *Glossa: a journal of general linguistics*. 2021. doi: <https://doi.org/10.5334/gjgl.1304>
14. Nagano Akiko, Shimada Masaharu. Affix borrowing and structural borrowing in Japanese word-formation. *Journal of Theoretical Linguistics*. 2018. Vol. 15. No. 2. (Tohoku University Masaharu Shimada, University of Tsukuba) URL: http://www.skase.sk/Volumes/JTL37/pdf_doc/04.pdf
15. Sherly F. Lensun, Susanti Aror, Amelia Sompotan. The Process of Japanese Compound Word Formation. *Proceedings of the Unima International Conference on Social Sciences and Humanities: Advances in Social Science, Education and Humanities Research*. Indonesia, 2023. DOI 10.2991/978-2-494069-35-0_188
16. Wakaki Hiromi, Fujii Hiroko. Abbreviation Generation of Japanese Multi-Word Expressions. *Proceedings of the 2009 Workshop on Multiword Expressions*. Singapore, 2009. P. 63–70. URL: <https://aclanthology.org/W09-2909.pdf>
17. Zaw Min. An Analysis of Word Formation using Suffixes in Japanese Language. *Mandalay University of Foreign Languages Research Journal*. 2020. Vol. 11, No. 1. P. 153–159. URL: <http://www.mufl.edu.mm/mm/images/pdf/examresults/2020ZawMinWin153-159.pdf>